

STRATEGO

Hrvatska – zemlja multikulturalnog rasizma? (4)

Autor **Plamenko Cvitić** - Wednesday, November 29, 2023, 16:15

U prošlom tekstu naveli smo nekoliko ovogodišnjih incidenata u kojima su hrvatski građani verbalno i neverbalno napadali strance u Hrvatskoj. U međuvremenu, 34-godišnjem Jurju Mesiću, koji je dva puta uhićen i proveo je dvadesetak dana u pritvoru, započelo je suđenje na Općinskom kaznenom sudu u Zagrebu. Koliko je u tom periodu rehabilitiran i postao svjestan svojih djela možda najbolje svjedoči njegova obrana pred sucem: "Što se tiče mojih stavova, njih više neću iznositi javno i držat ću ih za sebe. To sam shvatio da tako moram i to obećajem", objasnio je Mesić, dajući svima na znanje da i dalje ne shvaća u čemu je problem.

No, kako se Hrvatskoj bliže parlamentarni izbori, u javni diskurs o strancima u Hrvatskoj pomalo se počinju uključivati i – političari. Budući da političke kampanje službeno još nisu krenule, trenutačno se sve svodi na povremene ispade političara desnijeg usmjerenja, koji počinju govoriti o opasnostima pred kojima se Hrvatska nalazi zbog migranata. Doduše, sve su te izjave zasad još vrlo oprezne, naši političari znaju da je tanka granica između legitimnog političkog stava i govora mržnje, no pitanje je hoće li s vremenom i približavanjem izbornog dana njihove izjave poprimiti i ekstremniji karakter. Pogotovo je to zanimljivo jer u dosadašnjim istupima političari nisu jasno razgraničili svoje stavove o dvjema zapravo potpuno različitim skupinama: prvu čine strani radnici, osobe koje su posve legalno došle u Hrvatsku s namjerom da pošteno rade. Drugu skupinu čine migranti, osobe koje u Hrvatsku najčešće ulaze nelegalno i, koliko je poznato, nisu skloni radu u Hrvatskoj. Svaku od tih skupina valjalo bi tretirati drugačije, jer su njihovi stavovi i postupci potpuno različiti. Jedino što im je istovjetno jest stav da se u Hrvatsku ne žele trajno naseliti, zbog čega ih ni ne bismo trebali nazivati useljenicima.

Da u Hrvatskoj ipak nisu posve dobrodošli – toga su itekako svjesni strani radnici u Hrvatskoj. Tijekom proteklih nekoliko mjeseci, autor ove serije članaka pokušao je stupiti u kontakt s nekolicinom stranih radnika, kako bismo stekli uvid u njihovu perspektivu. Na žalost, niti jedna od kontaktiranih osoba nije pristala da ih se fotografira ili objavi njihovo ime, jedino su neki pristali anonimno prokomentirati svoj boravak i rad u Hrvatskoj. A to se može svesti pod zajedničku devizu "tu sam da šutim i radim". Kako ističu,

svi su oni došli u Hrvatsku legalnim putem, mnogi od njih su se i zadužili kako bi uopće mogli platiti zrakoplovnu kartu do Hrvatske i posredničke troškove, ovdje su da bi zaradili novac za svoje obitelji koje su ostale u njihovim matičnim zemljama i Hrvatsku ne doživljavaju 'rajem na zemlji', ali im je Hrvatska zasad – prihvatljiva. Na pitanja o rasizmu i ksenofobiji odgovaraju nevoljko, u pogledu i šturim rečenicama sugovornik može zaključiti da su se mnogi od njih već suočili s više ili manje neugodnim situacijama, ali i da ih doživljavaju kao nešto očekivano i uobičajeno. "Jedan moj rođak je prije tri godine otišao raditi u Njemačku. Kad mi je ispričao što su mu ondje sve govorili i kako su ga vrijeđali, očekivao sam da ću takve stvari doživjeti i ja kad dođem u Hrvatsku. Na sreću, čini mi se da Hrvati manje mrze strance", iskreno mi je kazao 24-godišnji Indijac koji već nekoliko mjeseci u Zagrebu radi kao dostavljač hrane.

Kad je riječ o stranim radnicima, situacija je zapravo još kompleksnija. Iako se u Hrvatskoj ta tema tek počinje otvarati, svi predstavnici gospodarstva i poduzetništva s kojima smo stupili u kontakt istaknuli su da Hrvatskoj strani radnici itekako trebaju. Štoviše, u današnjoj Hrvatskoj radne snage nedostaje u mnogim sektorima, a neki sektori ne bi ni mogli funkcionirati bez strane radne snage. Upravo proteklih tjedana zaredale su izjave predstavnika gospodarstva koji očitito počinju artikulirati stav biznisa prema uvozu strane radne snage. Tako je prije nekoliko dana iz Hrvatske udruge poslodavaca stigla procjena da će već u 2024. godini u Hrvatskoj raditi više od 200 tisuća stranih radnika, a "do 2030. godine svaki četvrti radnik mogao bi biti iz inozemstva". Na to se naslanjaju i procjene da već danas u Hrvatskoj radi između 80 i 100 tisuća stranih radnika, što je između pet i šest posto ukupne radne snage. Dakako, tijekom ljetne sezone te su brojke još i veće: prema službenim podacima iz kolovoza ove godine, tijekom srpnja u Hrvatskoj je ukupan broj zaposlenih dosegao 1.683.394 osoba, a od toga je 7,9 posto njih bilo iz inozemstva.

Kako se čini, mnogi Hrvati će u godinama koje slijede morati prihvatiti činjenicu da Hrvatskoj strani radnici itekako trebaju, a da bismo, kad se malo bolje razmisli, svaki rasistički ispad zapravo mogli okarakterizirati kao antidomoljubni čin. Kad je prošle godine vlasnik jedne samoborske pizzerije objavio oglas da traži pizza majstora, uz opasku da neće zapošljavati 'Pakistance ili Bangladešane', izazvao je oštre reakcije javnosti, no zanimljivo je da su već tada predstavnici gospodarskog sektora ukazali na grubu stvarnost. Tako je predsjednik Ceha ugostitelja Hrvatske obrtničke komore Joso Smolić osudio navedeni incident i poručio hrvatskoj javnosti: "Hrvatskoj dugoročno nedostaje radne snage. Bez uvoza radne snage se neće moći raditi,

poglavito u turističkoj sezoni. Stoga takvi ispadi i govori ne dolaze nikako u obzir, jer mi trebamo njih, a ne oni nas". Kako se ono kaže – pametnome dosta.

Ovaj novinarski projekt ostvaren je u okviru financijske potpore novinarskim radovima Agencije za elektroničke medije.

Plamenko Cvitić

<http://plamenko-cvitic.from.hr>

